

זרע שמשון
רבי שמשון היים
ב"ר נחמן מיכאל נחמני זצ"ל
הבטיח למי שילמוד בספריו:
תשלומי חן וחסד ושלמא רבא
מן שבאי ועינים תראה בנים
ובני בנים כשתילי זיתים סביב
לשולחנכם, הכמים ונבונים
ובתים מלאים כל טוב, גם עושר
גם כבוד לא יסופו גזרעכם וכו',
בני חיי ומוזני טבי.

מלא העומר
רבי אריה לייב ב"ר משה
צינץ זצ"ל ביקש קודם
פטירתו שיתנו לו דף ורשם
בשארית כוחותיו:
מי שישתדל בהדפסת ספרי אהיה לו
למליץ, וכו' הנח"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין ח"ל: הבטיח הגאון ישעיה
טובה לכל הגושתדלים והמסייעים
ברוצאת חיבוריו לאור, וכן היה באמת.
שעשה טובה לכולם.
(הקדמה למלא העומר)

אבני נזר
רבי אברהם ב"ר זאב
נחום בורנשטיין זצ"ל
הבטיח קודם פטירתו:
אם ילמדו בספרים שלי,
אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירתי
ממש כמו בחיים.
(ארץ צבי להנה"ק מקודינגלוב עה"ת
עמוד רמ"ב) וכו"כ השם משמואל:
ובטח יהיה למליץ יושר
למיימנים בה

ילקוט סופר
רבי יוסף לייב ב"ר אליעזר
זוסמאן סופר זצ"ל
כתב בצוואתו למי שילמדו או יפרסם דבריו
אני אטיב בעומה להמליץ טוב בעדם
לפני אל חי, ואם יבואו על קברי
יתפללו ויאמרו איהו מזמורי תהלים
ג"כ אשתחוה גם אני לפני שמוע
קול בכיות עמו ישראל בהמנים
ואצטרף תפילתי עמהם
לטוב להם, כל הימים

לב העברי
רבי עקיבא יוסף
ב"ר יחיאל שלעזינגר זצ"ל
כתב בצוואתו
בקשתי שטוחה שישתדלו
להדפיס ספרים שלי, ואני
תפילה להש"ת, צעק לבי אל ה'
בין בחיי בעוה"ז, ובעוה"ב אם
יהיה בכוחי, אקוה שלא להיות
כפוי טובה ח"ו, ובעולם האמת
אקוה כי לא יבשו בי תומכי.

חזון יחזקאל
רבי יחזקאל ב"ר מרדכי
זלמן אברמסקי זצ"ל:
הג"ר שלום אייזן זצ"ל בעת
הספרו בשעת הלוייה הכריז:
נצטויתי מאת רבינו זצ"ל לפרסם,
והבטיח שיהמליץ טוב לכל מי
שילמוד בספריו, וכן ימליץ טוב
לכל מי שיפיץ את חידושי תורתו.
(רבות אפרים ארח"ב עמוד
רמ"ח, מלך ביפו פרק מ"ב).

בן לאשרי
רבי יצחק ב"ר אשר
אנשיל הוברמן הרב
מרעננה זצ"ל כתב בספרו:
הגני מוסר מודעה שהחלטתי להתפלל
בלי נדר בכל יום על כל אלה שיעיינו
בספרי, ויגידו בשמי דברי תורה
לאחרים שיושעו מכל צרה
שצריכים ישועה בעוה"ז ובעוה"ב.
וכל הלומד בספרי יזכה ליר"ש,
והצלחה בכל טוב, בזה ובבא
וסגולה גדולה בבית לכל הדברים.

אתוון דאורייתא
רבי יוסף
ב"ר יהודה ענגיל זצ"ל
העיד חתנו הגאון רבי יצחק
מנחם מארגענשטערן זצ"ל
בהספרו
רבינו בטרם עלה השמימה
הבטיח כל מי שייסייע בהדפסת
החיבורים שלו יהיה לו למליץ
יושר בעולם העליון

מלליצי יין ושיר

די שטערקסטע סגולה פאר אלע פראבלעמען

פארוואס האב איך פראבלעמען אין שטוב?
פארוואס גייט מיך אזוי שווער מיט פרנסה?
פארוואס האב איך צער גידול בנים?
פארוואס קען די דאקטער מיך נישט העלפען?
פארוואס האב איך נישט קיין מזל?

תירוץ

זייל די מקטריגים לאזען נישט אז מיינע תפילות זאלען נתקבל ווערען
וואס איז די עצה? זיך איינקויפען מליצי יושר!

צדקת הצדיקי
רבי צדוק
ב"ר יעקב רבינוביץ זצ"ל
אמר קודם פטירתו
שמבטיח כמו הבטחת בעל
מלא העומר שמי שידפיס
דבריו יהיה לו למליץ יושר

שערי זבול
רבי זבולון
ב"ר אברהם משה המבורגר זצ"ל
הבטיח כמה פעמים שיעשה
טובה וימליץ טוב למי שיעשה
טובה לנשמתו, וכן חרות על
מצבתו

זייט מקיים די צוואה פון די זרע שמשון, פלאצקע גאון, אבני נזר, ילקוט סופר, צדקת הצדיק, לב העברי, רבי יוסף ענגיל, רעננה רב, און ר' יחזקאל אברמסקי, ר' זבולון המבורגר זצ"ל וואס האבען מבטיח געווען צו זיין מליצי יושר פאר ווער עס וועט פארשפרייטען אדער לערנען זייערע ספרים.

זרע שמשון

לע"נ הרה"ק המקובל המלוב"ן ר' רפאל ב"ר אברהם ריס זי"ע

יסקם מלך חדש וגו' אשר לא ידע את יוסף. בסוטה (יא.) מצינו דיש אומרים שלא היה זה מלך חדש, אלא רק נתחדשו גזרותיו, ומה שאמר ש'לא ידע את יוסף', היינו שעשה עצמו כאילו לא ידעו. והיינו שהתחיל להשתעבד בישראל ולצער אותם ועשה עצמו כמי שאינו יודע את יוסף מה שעשה למען מצרים. ויש לדקדק דיותר היה ראוי לומר אשר לא 'זכר' את יוסף, והיינו שלא זכר את הטוב והחסד שעשה יוסף למצרים, ומפני מה אמר 'אשר לא ידע'. ו'ל עפ"י מה שאמרו (ברכות נה.) מפני מה מת יוסף קודם אחיו, מפני שנהג עצמו ברבנות. והנה מצינו במפרשים שאף שגזירת הגלות היתה שיהיו ישראל בגלות ת"ל שנים, אבל מפני קושי השעבוד שהיה לישראל במצרים נתקצר מנין השנים של הגלות. ולכן עתה כשאמר מלך מצרים 'הבה נתחכמה לו' וגו' והתחיל קושי השעבוד, אמר הכתוב 'יסקם מלך חדש אשר לא ידע את יוסף', היינו שלא היה יודע מה שאירע ליוסף שנתקצרו שנותיו של יוסף בשביל רוב ההנאות ורוב הרבנות שלקח לעצמו יותר מן הראוי, וממילא מטעם זה עצמו מתקיים גם אותו הדבר להיפך, שיתמעט לישראל ימי גלותם מפני קושי השעבוד שישים עליהם, ואדרבה לפי רוב השעבוד שיעשה לישראל ממחר בכך את זמן גאולתם. (זרע שמשון סוף אות ד.)

ויחר אף ה' במשה ויאמר הלא אהרן אחיך וגו' וגם הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמה בלבו. במדרש (ילקוט וישב רמז קמ"א) עה"פ 'וישמע ראובן ויצילהו מידם', לימדך תורה דרך ארץ, שכשאדם עושה מצוה יעשה אותה בלב שמח, שאילו היה יודע ראובן שהקב"ה כותב עליו 'וישמע ראובן ויצילהו מידם', בכתפיו היה טוענו ומוליכו אצל אביו. אילו היה יודע אהרן שהקב"ה כותב עליו 'וראך ושמה בלבו', בתופים ובמחולות היה יוצא לקראתו וכו'.

תולדות האבני נזר ז"ע

פעם בהיות האבני נזר בוארשה, בא לבקרו אדמו"ר אחד, האבני נזר שאל אותו אם מבין את דברי הזוהר, האדמו"ר ענה 'מען זעהט דאך וואס עס שטייט' (-הרי רואים מה שכתוב). אז פנה האבני נזר להעומדים סביבו ואמר בטרוניה: רש"י הוא פירוש על הגמרא, וכל הגדולים ראשונים ואחרונים טורחים להבין כוונת דברי רש"י על בוריים, וגמרא לבדה אין אדם יכול לרדת לסוף דעתה, והגמרא עצמה מפרשת המשנה, משנה בלי גמרא ודאי היא ספר ההתוס, והרי ר' שמעון בר יוחאי בעל הזוהר הוא 'איש המשנה' (-'א משנה יוד'), והוא אומר 'רואים מה שכתוב'!

פעם בא האבני נזר לבקר ביקור נימוסין אצל אדמו"ר אחד, שעבודתו היתה בתמימות רבה ובדקדוקים יתירים, הלה מרוב התפעלות על הביקור החשוב, רצה להרשים את אורחו, ולא מצא את הנושא המתאים, על קיר ביתו היו תלוי שיעון עם לוח באותיות עבריות, ובכך הצביע בקורטוב של גאווה על השיעון המיוחד הזה, ואז התפתחה ביניהם שיחה זו. האבני נזר אמר: יגיד נא רבינו לשם מה זקוקים לשיעון? המארח השיב: כדי לדעת זמן קריאת שמע. ואמר לו האבני נזר: קריאת שמע נאמרת בכל לשון, והשיעון המראה על זמן קריאת שמע צריך להיות עם אותיות עבריות?

אלהים למילדות, וההטבה היתה במה ש'יריב העם ויעצמו מאוד', שמאז נתקרבו יותר למספר ששים רבוא שיוכלו להוציא מהם כהונה ומלכות ישראל, שזה היה יעוד טובתן. [כלומר, הטבת המילדות היתה ההבטחה שיצאו מהם בתי כהונה לוי ומלכות, וזה לא יוכל להיות כאשר אין ישראל שלמים במספר ששים רבוא, א"כ כאשר 'יריב העם ויעצמו מאוד' להתקרב למספר ששים רבוא, זוהי הטבה למילדות].

והנה מה שחילק הכתוב 'יריב העם ויעצמו' (שלא אמר 'יריב ויעצמו העם מאוד', אלא ואמר 'יריב העם ויעצמו מאוד'), נראה כי הריבוי לא היה שייך רק על אותן שנתעברו אחר גזירת ההטבה, [דאחר שביך אותם ה', אז] יתכן בהן **עצום ורב** על מה שהיו מקודם, הן בכמות הן באיכות. אבל על אותן שנתעברו קודם גזירת ההטבה, בהם לא היה שייך הריבוי דבר היוצא מההיקש וסדר הבריאה לגמרי. אמנם [לאותן שנתעברו קודם גזירת ההטבה], נמשך להם ההטבה באיכות, במה שעצמו עד למאוד בעוצם כח וחיל, באופן שכשהיו ראויים להוליד, אז יתכן בהם הריבוי

שיולידו הרבה על ידי עוצם וחוזק כוח ובריאות גופן, דע"י עוצם וחוזק גופן, יולידו בריבוי עצום, [זה יגרום לקרב מספר בני ישראל לששים רבוא, כדי שיוכלו להוציא מהם כהונה ומלכות לישראל. ולכן חילק הכתוב ולא אמר 'יריב ויעצמו', אלא אמר הכתוב 'יריב העם', וזה קאי על אותן שנתעברו אחר שביך אותם ה', דהם נתברכו בריבוי בכמות. וא"כ אמר הכתוב 'יעצמו מאוד', וזה קאי על אותן שנתעברו קודם שביך אותם ה', דאע"ג דבהם לא שייך עוד ריבוי בכמות, אבל שייך ברכה באיכות, דעצמו מאד באופן שיהיו בכחם להוליד בריבוי עצום].

ובהיות שכבר נמשך וניכר עוצם הריבוי גם בטרם יצא מחשבתן לפועל להחיות הילדים, מאז הפקיד אותן פרעה וגמרו בלבן שלא לעשות וכפי שנתבאר לעיל, ולזה בא הכתוב להורות שאף שהריבוי נמשך מקודם, לא נחשוב בשביל זה שהריבוי אינו בזכות, כי בודאי הכל בזכותן, ומה שקדם הריבוי,

הוא לאשר 'ויהי כי יראו המילדות את האלהים ויעש להם בתי', שמיד כשיראו וגמרו במחשבתן שלא לעשות כן בשעה שדיבר אליהן פרעה, ואז גמרו בדעתן, מיד קבע להן שכרן 'ויעש להם בתי', ומזה קדם הריבוי גם כן כדי לקרב שכרן.

לע"נ הבחור רפאל צבי אלימלך ב"ר חיים טורודוס הירשלר ע"ה י"א צ"ב טבת

שביתת בהמתו מצוה על הבעלים ולא על הבהמה. הנה בנוגע למכור לנכרי קרקע בא"י טרם חל שנת השמיטה, דנו הפוסקים אם אסור ממתת הפקעתה מחובת מצוותה, וכהא דשינוי (ע"ז כא). דאין משכירין שדות בארץ ישראל לנכרי משום דקא מפקע לה ממעשר. וא"כ נימא דהוא הדין במכירה קודם שנת השמיטה יאסר גם בגוונא דימכרנה לשנת השמיטה בלבד ושיחזרנה

והוא תמוה מאד, וכי צדיקים כאלה היו עושים מעשה שלא לשם שמים ורק בשביל כבודם שהתורה תכתוב מעשיהם. ויש לומר שאהרן היה סובר שאע"פ שהוא היה הגדול והקב"ה בחר במשה הקטן ממנו, היה די לשמוח בלבד ולא להתרעם על מדותיו של הקב"ה ושלא להתקנאות בו, אולם אינו צריך להראות סימני שמחה לאחרים. אבל אם היה יודע שהקב"ה יאמר למשה 'וראך ושמח בלבד', שכוונת הקב"ה להודיע למשה ולהבטיחו שאהרן לא יתקנא בו כדי שלא יהיה למשה צער זה, בתופים ובמחולות היה יוצא לקראתו, כדי שמשמחה יהיה ברור ובטוח שאין לאהרן אחיו תערומת עליו ואינו מתקנא בו כלל אלא שמח עם כל מה שהקב"ה עושה עמו. (זרע שמשון רות אות ד').

לע"נ הצדקנית מרים מרח"י בת מנחם ע"ה י"א צ"ב טבת
ותיראן המילדות את האלהים ולא עשו כאשר דיבר אליהן מלך מצרים ותחיינן את הילדים. במדרש (שמ"ר א:טו): ממשמע שנאמר 'ולא עשו', איני יודע ש'ותחיינה', אלא הספיקו להם מים ומזון. ולי נראה לפרש [בדרך הפשט], שהרצון בזה כי מיד שדיבר אליהן פרעה, יראו המילדות את האלהים וגמרו בלבן שלא לעשות כאשר יבוא לידן, ונחשב להן כאילו בא המעשה

לידן ופירשו ממנו, אחר שגלוי לפניו יתברך שגם כשיבוא המעשה לידן לא יעשו כזאת, וזה כוונת הכתוב 'ולא עשו' תיכף אז 'כאשר דיבר אליהן מלך מצרים'. [כלומר שכבר מאותה שעה שדיבר אליהן מלך מצרים עוד קודם שנזדמן מעשה לידם, נחשב להם כאילו 'לא עשו', כיון שגמרו בלבם וקיבלו עליהם שלא לעשות].

והנה אמרו (קידושין לט): 'ישב ולא עבר עבירה, נותנין לו שכר כעושי מצוה', וזה באופן שהגיע דבר עבירה לידו וניצל ממנה. וזה שאמר הכתוב: 'ותחיינן את הילדים', דבזה ש'לא עשו', נחשב להם כאילו החיו, [דנחשב זאת כאילו עשו המצוה כאילו החיו].

ובזה יובן מה שנאמר אחר כן: 'וייטב אלהים למילדות וירב העם ויעצמו מאוד, ויהי כי יראו המילדות את האלהים ויעש להם בתי', וכבר דקדקו המפרשים דמה הוא ענין ההטבה למילדות בריבוי העם. אמנם הכוונה, דרש"י פירש 'ויעש להם בתי': בתי כהונה

ולויה ומלכות ישראל. ונודע דאין מעלות אלו מיוחסים לישראל רק בהיותם מספר שלם הראוי, והוא מספר ששים רבוא, כאשר דורשי רשומות אמרו 'ישראל' נוסריקון יש ששים רבוא א'ותיות ל'תורה, ולעומת זה היו שורשן של נשמות ישראל ששים רבוא. וזהו 'ויהי ב'שרון מלך', כי 'שרן' נוסריקון יש ששים רבוא נ'שמות, ואז כשנשלם מספר זה, התייחס תואר 'מלך', [דשלימות ענינו של 'מלכות' הוא רק בזמן שיש ששים רבוא נשמות], וכמו כן מעלות 'כהונה', מתייחס גם כן [רק] בהיות ישראל מספר שלם שהוא ששים רבוא, [דשלימות מעלות 'כהונה' הוא רק בזמן שיש ששים רבוא נשמות].

ובזו יובן לפי מה שאמרנו שכשבא דבר עבירה לידו וניצל הימנה **מטיבין לו**, לכן אחר שכבר יצאה לפועל מחשבתן הטהורה במה שהתנצלו לפרעה 'כי לא נכשלים המצרות העבריות' וכו', ראוי שיתזכרו **להטבה**, וזהו שכתוב **וייטב**

לע"ג הג"ר אריה ליב בקשט ב"ר יעקב יהושע צ"ל י"ב טבת

אהיה אשר אהיה. הרמב"ן על פסוק זה מביא מדרש אגדה: כשם שאתה הוה עמי, כך אני הוה עמך, ע"כ. ומשמע דמפרש כן לשון 'אהיה אשר אהיה', ואין לשון 'אשר אהיה' מכוון על זה, דהוה לו לומר 'כאשר תהיה', [דאהיה עמך כאשר תהיה עמי], ואילו 'אהיה' [השני] קאי גם כן על השל"ת. ויש לומר, דהנה איתא במד"ר (ג:ח): 'ושמעו לקולך', למה, שמסורת גאולה הוא בידם שכל גואל שיבוא ויאמר להם פקידה כפולה, גואל של אמת הוא. וכתב על זה הרמב"ן: ויש עליך לשאול ומנין להם שיאמינו, שמא שמע משה במסורת הזאת כמותם, ע"ש. אבל באמת מה שהקב"ה יפקוד את ישראל, הוא ג"כ כמו שאתה הוה עמי, [דע"י שאתה הוה עמי, עיד"ז הקב"ה זוכר אותנו], וכמו שנאמר 'כמים הפנים לפנים', וזה קאי גם על הקב"ה (ע' ספרי דברים כ"ד), דבעת שיעלה בזכרונו אלהותו יתברך, אז יזכור גם הוא אותנו. והגואל השליח מהקב"ה, כמו שנאמר 'אנכי שלחתיך', הוא יאיר להם

האור הזה בלבם גם בגודל שיקועם וחשכות מצרים, וזה סימן הגואל האמיתי, שיוכל להכניס זה בלבם. והגם דצריך ש'אתה הוה עמי', שהתחלה יהיה מאתערוותא דלתתא, אבל כשהגיע העת, אז הוא המעוררם גם לאתערוותא. וזה שאמר הקב"ה על שאלת 'מה שמו', היינו איזה תפיסה יוכל להיות בהם בגודל השיקוע בלא אתערוותא מהם, ועל זה אמר 'אשר אהיה', דגם מה שאתה הוה עמי,

'אני אהיה' גם על זה לעשות שתהיה 'אתה הוה עמי', [ולכן לא כתיב 'אהיה עמך כאשר תהיה עמי', אלא כתיב 'אהיה אשר אהיה', כי גם מה שאתה תהיה עמי, הוא ע"י הקב"ה].

ואיתא (פרקי דרבי אליעזר פרק מ"ח): פ"ף בו נגאלו אבותינו ממצרים 'פקוד פקדתי'. צ"ץ בו עתיד הקב"ה לגאול את ישראל בסוף מלכות רביעית, ולומר להם 'צמח צמחתי לכם', שנאמר 'הנה איש צמח שמו ומתחתיו יצמח ובנה את היכל ה', ע"כ. וזה הסימן היה מסור בידם, שהגואל שיבוא ויאמר להם

הזביע
כרך ט"ז מסדרת

חידושי רבינו חיים הלוי
על הרמב"ם

עם מורשת הגר"ח
כרך שני

כרך חדש

כולל מסאות, ציונים, עיונים, כותרות, מסורות ופולואים מהחידושים שנקבעו ונודעתה

מכרך זה מופיע:

- הלכות חובי נכס - נדריים
- שפיטות וקב"ה - כבוד והלכות
- תפילין ומספרים

כרך שלישי - נמצא בשלבי עריכה

כמו כן דרושיו:

- חידושי שו"ת כרך הראשון
- שנתפסל בחיבת יחידה בעולם
- חידושי סו"ת
- חידושי סו"ת - כבוד והלכות
- מאכלות אסורות - תשובות - קרבן
- מסוי - מעילה

להשיג בכל חנויות הספרים המובחרות

הוצאת ראשית בארץ: ספריית - אריה ליב בקשט - כרך"ל עם הספר - לעיון

מכון מורשת הגר"ח - morsheshagrach@gmail.com

דאינו מצוה על שביית בהמתו כל זמן שלא שבת עליו היום ונאסר הוא במלאכה. וכן איפכא, אם הוא במקום שהיום קצר ובהמתו במקום אחר אשר שם היום ארוך, כיון ששבת עליו היום, נאסרה שם גם בהמתו במלאכה. וע"י לבושי מרדכי תנינא א"ח ס"י מ"ז שנטפנק בה, ובשו"ת עונג י"ט א"ח ס"י ל"ו דן בכה"ג לענין חמץ אם תליא במקום שהבעלים שם שכבר הגיע זמן האיסור, או במקום שהחמץ שם שהוא עדיין זמן היתר.

לו לאחר השמיטה, דבכי האי גוונא ליכא הפקעת תר"מ, דהרי שביעית מיפטרא מחובת תר"מ, דמכל מקום מפקע לה מחובת השביעית בשביית הארץ.

והביא האבני נזר (י"ד סי' תנ"ח) משמיה של הגאון רבי מיכל הלפרין אבד"ק טבריה, דאין במכירת קרקע לשביעית משום ביטול מצות התלויות בארץ, משום דאחר שביעית יחזור ויקנה, ובשביעית אין חובת תר"מ, רק דמפקע ל' ממצות שביעית, והוא מצוה דשב ואל תעשה, והא לא איכפת לן, דאל"כ יאסר למכור לגוי בהמה משום דמפקע ליה ממצות שביית בהמתו בשבת. אבל האבני נזר דחה ראיתו משביית בהמתו, דשביית בהמתו אין זה מצוה בפ"ע, אלא המצוה שישבות האדם וכל השייכים אליו, ואם שבת האדם לבד ולא שבתה בהמתו, הרי דהאדם לא שבת שבייתה גמורה, דשביית בהמתו הריהו מחובת שביית האדם, והאדם שאין לו בהמה, שמכר בהמתו, ושבת, מקיים המצוה, כמו מי שיש לו בהמות ושבתו גם הם, שזהו שבתו שבייתה גמורה.

הבטחת האבני נזר ז"ע

אם ילמדו בספרים שלי, אהיה למגן ולעזר גם אחר פטירת ממש כמו בחיים

מתכוננים אנו להוציא לאור עולם ספר 'הגדרות אבני נזר על התורה' ליקוט מגליונות 'מליצי יושר' מי שרוצה להנציח שמו בהספר, או לזכות להבטחת בעל האבני נזר ז"ע, יתקשר למערכת gilyonmy@gmail.com 732-510-0560

והביא אריה לזה, דמבואר בשו"ע (או"ח סי' רמ"ו ס"ב), דמי שיש לו בהמה אצל גוי, מחוייב להפקירה כדי שלא יעבור על שביית בהמתו. ואם היה שביית בהמתו מצוה שהבהמה צריך לשבות, א"כ יהיה דומה למי שיש לו טלית ואין לו ציצית לתלות בו, או שיש לו בית ואין לו מזוזה לקבוע בה, דמותר ללבוש הטלית בלא ציצית, ולדור בבית בלא מזוזה, כי אין איסור הלבישה והדירה, כי אם

מצוה לתלות ציצית ולקבוע מזוזה, ובשאינו יכול פטור. והכא נמי בזה, אם הבהמה אצל הגוי ואי אפשר לקיים המצוה, לא בשביל זה יאסור להיות הבהמה שלו. אלא ודאי דמצות שביית בהמתו היא חלק ממצות שביית האדם, וכל שאין בהמתו שובתת, הוא מבטל מצות שבייתה גמורה, ועל כן כשיש לו בהמה אצל הגוי ואינה שובתת, הוא מבטל מצות שבייתה גמורה, ומחוייב להפקירה כדי שיקיים שבייתה גמורה, ואינו דומה לציצית ובית דמותר בכהאי גוונא דאי אפשר לו לתלות ציצית ולקבוע מזוזה, ללבוש הטלית ולדור בבית, כיון דאם לא ילבש הטלית ולא ידור בבית לא יקיים המצוה, משא"כ במה שמפקיר בהמתו, מקיים שבייתה גמורה.

ומעתה המוכר בהמתו לגוי אינו מפקיע שום מצוה, שכן הוא מקיים מצות שבייתה כשאין לו בהמה במה ששובת הוא, כמו מי שיש לו ושובתים גם הם, אבל הפקעת שביית הארץ בשביעית אפשר דאסור, דהגם דמצותו בשב ואל תעשה, מ"מ מפקע ליה ממצוה.

"חסד של אמת שאינו מצפה לתשלום גמול"

ג' פרשת שמות, כ"א טבת יארציט של האשה הצדקנית

לאה ב"ר יעקב ע"ה אשת רבינו הבן לאשרי זי"ע

היות שלא השאירה אחריו זש"ק, כדאי מאוד לילך על קברה (באהל רבינו הבן לאשרי על הר המנוחות) ולהתפלל וליתן צדקה עבור נשמתה.

והשכר העושים חסד של אמת הוא "שאינו מצפה לתשלום גמול", דאין צריך לצפות ולחכות ולהמתין עד שמקבלים השכר, כי מיד נושעים בכל מיני ישועות

נתפרסם לזכות גבריאל בן שרה לפרנסה בהרחבה

א בתורת הארץ (פ"ז אות ב"ט) העתיק תשובתו של הרב מטבריה, ותוכ"ד דאיסור הפקעה ממצוה, היא רק במצוה שיש בה קום עשה, כגון הפקעה ממעשרות שיש בזה קום עשה ליתן המעשרות למי שצוית התורה ליתן לו, משא"כ מצות שבייתה בשביעית שהיא בשב ואל תעשה, בזה ליכא איסורא דהפקעה ממצוה.

ב"ל"כ החזון יחזקאל (שבת יח), דגדר דין שביית בהמתו דין הוא בשביית הבעלים, ולפ"ז יצא לדון באם הוא בער"ש במקום ששם היום ארוך, ובהמתו במקום אחר אשר שם היום קצר,

'מעגלי צדק' על פרשת ראה מסוגל לעשירות

ר' ישראל וואלף מאנדעל היה עשיר, ונהפך עליו הגלגל ונעשה יורד ונצרך לבריות, ואמר לו הרה"ק בעל מעגלי צדק מדעוש: תהגה בספרי מעגלי צדק פרשת ראה, ותוושע ממצוקתך ויהיה לך הרחבה גדולה בלי מצרים. וכך היה, שאחר שלמד מעגלי צדק על פרשת ראה, נושע ויצא ממיצר למרחב, והתברך בהשפעה מרובה בכל עניו.

לא תעשון וגו' כל הישר בעיניו. אמרו בסנהדרין (דף ט.ט): מנין שאין טוענין למסית, מנחש הקדמוני, דאמר ר' שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש לטעון ולא טען, ומפני מה לא טען לו הקב"ה, לפי שלא טען הוא, מאי הוה ליה לומר, 'דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין'. והוכיח מזה הש"ך (ח"מ סי' ל"ב סק"ג), דמה שאמרו 'אין שליח לדבר עבירה', משום ד'דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין', היינו גם בדיני שמים לא נחשב שליח ואינו נענש, דאי נימא דבדיני שמים חייב, הא נחשב דיני שמים הוה, וא"כ לא הוה מועיל הטענה של 'דברי הרב' נגד הקב"ה, משום דדיני שמים הוה, אלא ודאי אין שליח לדבר עבירה אפילו בדיני שמים, עכ"ד.

ויש לדחות, דבאמת יש לומר שנענש בדין שמים, כי צריך כל אחד להוכיח חבירו, וכל שכן שלא ישלנו, ואם לא כן נענש בדין שמים, וזהו מצד הערבות, אבל נחש לא שייך ערבות, לכן נחש מועיל הטעם של 'דברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין'.

והנה מצינו במזבח שעשה אליו הנביא שהיו מי"ב אבנים, דהכונה של י"ב אבנים היה, כדי שיהיה המזבח בשם כל ישראל. וכן צריך להיות העבודה והתפלות, לא על עצמו, רק בערבות כל ישראל. וזה שאמר הכתוב 'ולא תקום לך מצבה אשר שנה ה' אלקיך', דמצבה זה אבן אחת, והיינו שכונתו רק על עצמו, ולא על כלל ישראל.

וזה שאמר הכתוב 'לא תעשון וגו' כל הישר בעיניו', דהכונה כפי שאמר הכתוב (שופטים יז:): 'בימים ההם אין מלך בישראל, איש הישר בעיניו יעשה', ופירש העקידה (שער צ"ה), דעיקר מטרת המלך שיהיה דורש ומבקש תועלת הכלל, ואז בימים ההם לא היה מלך בישראל לבקש תועלת הכלל, לכן כל כוונתם היה לטובת עצמם, עכ"ד. וזה שאמר הכתוב כאן 'לא תעשון וגו' כל הישר בעיניו', דלא יהיה העבודה והתפלה רק בשביל עצמו והיינו 'כל הישר בעיניו', רק לעשות הכל בשם כל ישראל ובזכות תפלת רבים.

הכוכבים כה יהיה זרעך', שגם הם ישלימו עצמן, וגם יצדיקו רבים ויזהירו ככוכבים לעולם ועד, והיינו כמו הכוכבים. וגם מרומם בזה ישראל נמשלו לכוכבים, שכמו שיש לכל כוכב פעולתו המיוחדת לו, כן יש לכל איש מישראל פעולתו המיוחדת לו.

לזכות מ.ב. ה.פ. לעשירות והצלחה בכל מעשיו. **ויהי בדרך במלון ויפגשהו ה'.** כמה נוראות מה שיש ללמוד ממקרא זה, עד כמה אין משא פנים, הלא אתמול דיבר עמו הש"ת לשלח אותו לכלל ישראל להצילם, ועתה חפץ להמיתו למשה על שביטל מצוה אחת, ונורא המוסר השכל מזה עד כמה יש ליזהר שלא לבטל שום מצוה, ואפילו מלך ישראל צריך להזהר לבלתי סור מן המצוה ימין ושמאל.

והנה יש לבאר מדוע לא אמר לו הקב"ה מקודם שימול את בנו. ונראה מזה, כי אע"פ שמרע"ה אדון הנביאים, מכל מקום לא דיבר עמו ה' כי אם אשר נוגע לכלל ישראל, וכעין שאמרו (יומא עא.) 'אין נשאלין באורים ותומים אלא למלך, ולמי שכל ישראל צריכים לו', אמנם הנוגע ליחיד אין נשאלין באורים ותומים, [וכן נמי לא דיבר הקב"ה למשה רבינו אלא מה שנוגע לכלל ישראל].

ועוד יש לומר דכל המצות ועודו יש לומר עליו דיבור של מעלה, כי

שאפשר היה למשה רבינו לדון בעצמו, לא היה עליו דיבור של מעלה, כי 'תורה לא בשמים הוא'.

נמשך מהם טובות גדולות ולפאר כבוד אל, ולעשות באימה רצון קונם, כפי שאמרו חז"ל (מד"ר

'פקוד', היינו שיכניס בלבם ענין פקידה, שירגישו בלבם אור מפקידה, זה יהיה הגואל של אמת. וכאשר בא משה ואמר להם 'פקוד פקדתי', תיכף נכנס בלבם אור פקידה, ועיד"ז האור האמינו תיכף ושמעו לקולו.

וכן יהיה לעתיד, וכמו ששמעתי מרבינו הקדוש זצוקלה"ה שאמר על מה שמובא בזה"ק (ח"א עב:) 'לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דיתחזי האי קשת בעלמא מתקשטא בגווני נהירין, וכדין צפי ליה למשיח'. (תרגום: לא תצפה לעקבות המשיח, עד שתהיה נראה קשת הזו בעולם, מתקשטת בצבעים מאירים ותאירי להעולם, ואז תצפה למשיח). כי 'קשת' הוא לשון בטחון, וכשיגיע זמן הגאולה, יבוא בלבבות בני ישראל הקיווי והבטחון חזק שיגאלו, וזה מרמז 'צ"ץ', צמח צמיחת ישועה. וזהו שאומרים בתפילה 'את צמח דוד מהרה תצמיח' שבמהרה נרגיש בלבנו הבטחון לצמיחת ישועה, ואתה תצמיח הישועה בקרוב.

לע"נ חיה עלברג ב"ר יהודה זעליג סלוצקר ע"ה י"א צ"כ ד"ד טבת

ואלה שמות בני ישראל. איתא במדרש: 'שקולים המה ישראל כצבא השמים'. והכוונה, כי כל צבא השמים, מלבד שנבראו

לשבח ולפאר כבוד אל, ולעשות באימה רצון קונם, נמשך מהם טובות גדולות ולפאר כבוד אל, ולעשות באימה רצון קונם, כפי שאמרו חז"ל (מד"ר קהלת ח:ב): 'אדם הראשון נברא לתשמישו של הקב"ה, וגלגל חמה נברא לתשמישו של אדם הראשון'. וגם הכוכבים אשר אינם מאירים, פועלים בארץ פעולות טובות במה שהם מגדלים צמחים, כמאמרם ז"ל 'אין לך עשב מלמטה שאין לו מזל וכוכב מלמעלה המכה עליו ואומר לו גדל, ולכל אחד ואחד יש טבע ופעולה משונה, זה מביא קור, וזה מביא חום, זה לחות וזה יבשות וכדומה.

וכן ישראל בכלל נבראו לעבוד ה' ולשמור תורתו וחוקותיו, ולהשלים את חומר הגוף העכור. אבל בזה לא נשלם עוד שלימותו, אלא צריך להשפיע גם לזולתו להיות 'ממלכת כהנים וגוי קדוש', להאיר לארץ ולדרים בכל קדושתם שיכירו וידעו כל יושבי תבל כי ה' אחד ושמו אחד, כאמור 'עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו', 'וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך'. וכמו לכל כוכב וכוכב יש פעולה בפני עצמו, כן כל אחד מישראל יש לו מעלה בפני עצמו, זה מתדבק במדה זו, וזה בתורה ועבודה וגמ"ח. וזה מה שהבטיח הקב"ה לאברהם ואמר לו 'הבט נא השמימה וספור

ויאמן העם וישמעו כי פקד ה'. קשה הדול"ל 'וישמעו ויאמן'. ונ"ל דעל האותות לא סמכו בני ישראל כלל, כדכתב הרמב"ם (פ"ח סוה"ת ה"א), וז"ל: משה רבנו לא האמינו בו ישראל מפני האותות שיעשה, שהמאמין על פי האותות יש בלבו דופי, שאפשר שיעשה האות בכשוף, רק סמכו ע"י שסימן מסר להם יוסף הגואל בלשון 'פקד'.

וזה שאמר הכתוב 'ויאמן העם ע"י וישמעו כי פקד ה', שאמר בלשון 'פקד', דמזה הסימן 'ויאמן העם'.

ועתה לנו עבדו ותבן לא יתן לכם ותוכן לבנים תתנו. צ"ב לשון 'תוכן', לומר, דאמר להם פריעה שלא תחשבו לעשות הלבנים בלא תבן כראוי, לכן

סגולה פאר ערליכע קינדער

סגולת אריה"ק כהדרת הרה"צ מ"אראד זצ"ל

אריינברענגען יראת חטא אין אייערע קינד דורך א שטיין ביי קברי צדיקים.

— וואס טוהט מכן דורות ישרים: —

• א תר"י יר"ש וואס טוהט עס שוין אסאך יארן צו העלפן אירן, וועט עס טוהט פאר אייער יטוהה פריואאט, בנאמנות, קאנפידענצעל.

• יעדע נאמען איך א באזונדערע שטיין, באזונדערע עבודה און תפלות פאר א לענגערע צייט, אלעס ווערט געטוהן מיט גרויס איבערגעגעבענקייט. מיט כוונה, במתינות, אזוי האט עס די ריכטיגע כח.

• משרייבט די גאנצע נוסח אויפן שטיין סיי פאר מען באקט די חלית און סיי נאכדעם אזוי ווי אלע שיעות. די שטיין בלייבט אין דעם אויזען פאר 2 וואכען.

• וואגט די תפילה 18 מאל אויפן שטיין, ביי די ריכטיגע צייטען.

• מ'לאזט איין וויסען ווען די שטיין ווערט געבאקען, שהוא עת רצון להתפלל, כדי איר זאלט קענען מיט זאגען די תפילה.

• די תר"י גייט אליין צום ציון און מתפלל, נאכדעם וואס ער רופט בשמת הצדיק אל קברו (המקובל מהישמח משת).

• די שטיין ווערט באגראבען ווי די ריכטיגע וועג, און אזוי זעהט מען עס נישט.

• מקען אויך אפגעבען די שטיין און עס אליין אראפלייגען ביי וועלכע צדיק איר ווילט.

• מקען באשטעלען אסאך שטיינער כדי מ'זאל עס לייגען ביי אסאך צדיקים.

דווקא אויך דעם מקובלייגע אופן פון **מכן דורות ישרים** וועט מען ווי עס ווערט מקיים די ווערטער פון אריה"ק אויפן האר: **יבצר הלב** (אפגידען זיין הוץ צו אריינקייט), **שיתופך לב** לשמים לטובת (ס'רישע די גאנצע מענטש), **ותראה כלאים** (וועסט ווען וואונדער), מקען עס געבען פון מעשה.

פאר פרטים ורופט-טקסט מכן דורות ישרים
dorosyesharim@gmail.com 917-635-3883

צופרידענע עלטערען פון מכן דורות ישרים זאגן:

” מיין קינד איז געווארען א אנדערע מענטש, ער לערענט מוסר, ער וויל גערייגען א מסכתא.”

” מיר זענען פיר אויף 5 מינוט פאר סוף ומן קריאת שמע.”

” מיין יצחק האט אריינגעלייגט א פילטער.”

” איך האב נישט געהאט פארעם, מנחה פארעם, נישט וויסענדיג וואס מיין בחור טוהט כהאב געבריינגען זענען געלחט מיט מייער קינדער נאכדעם מנדב זיין פאר מיין חברים קינד.”

ספר מנחה חדשה להרה"ק רבי ברוך פנחס מסקאליע זי"ע

שכתב בהקדמת הספר בזה"ל:

ואקוה לה', מי שיחזיק ספר זה בביתו ובפרט מי שילמוד בו, כי זכות של תיבת "בראשית ברא" יגן עליו שיהיה לו רפואה לכל אבריו, כי "ברא" לשון רפואה. וזכות אבותי הקדושים יגן עלינו ועל כל ישראל, שירפא לכל גופינו ויסלח לכל עוונינו, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידינו.

בראשית. "ל' בעז"ה, כי הנה ידוע מי שמקיים תרי"ג מצות יזכה לנחול ש"י עולמות (ע"י מגלה עמוקות אופן קצצ; תפארת ישראל עוקצין פ"ג יכין אות צד). וזה שמרומז בכאן, **בראשית** בגימטריא **תרי"ג ש**. ושין במילואו כזה: **שין, נוטריקון ש"י ו'.** פירוש, ע"י תרי"ג מצות, זוכה לש"י עולמות, ונון שערי בינה.

בראשית. "ל' בעז"ה ע"פ מאה"כ עץ חיים היא למחזיקים בה" (משלי ג:יח). כי התורה הק' היא סמא דחיי, ו"אורך ימים בימינה" כתיב (שבת ג א), ומאן דמתדבק באורייתא קדישא מתדבק באילנא דחיי, כמובא בזוה"ק בכמה מקומות (זוהר הקדמה [דף יא א] ופ' וירא [דף קו ב] ופ' חיי שרה [דף קלא ב] ועוד). וזה שמרומז בתבית **בראשית** בגימ' **תרי"ג ש**. והנה ידוע כי הש' היא תלת ווין תלת יודין וכו', ס"ה בגימטריא **חיי"ם**. כי ע"י תרי"ג מצות, יזכה לחיים ארוכים בעוה"ז ובעוה"ב.

לע"נ הרה"ק ר' לוי יצחק ב"ר ישראל גוטערמאן מסיראטשין זצ"ל י"א צ"ב כ"ג טבת

ויפן כה וכה וירא כי אין איש ויך את המצרי ויטמנו בחול.

במדרש רבה: ראה שאין תוחלת של צדיקים עומד ממנו ולא מזרעו עד סוף כל הדורות. והנה בגור אריה כתב גבי מי שהוא מחויב מיתת ב"ד, דאפילו אם היו רואין ברוח הקודש שיצא ממנו זרע טוב, אין משגיחין על זה ואינו נפט. ורק כאן דלא היו עדים שבא המצרי על אשתו, רק

שידע זה משה ברוח קדשו, לכן כיון שחייב המיתה בא לו רק על ידי רוח קדשו, לכן מהני בזה שפיר ראיית רוח קדשו לפוטרו אילו היה רואה שיצא ממנו זרע טוב, ע"ש.

וצ"ע, דאיך נתחייב כלל מיתה על ידי ראיית רוח הקודש, הרי אמרו בר"ה (דף כא:): ביקש שלמה לדון דינין שבלב שלא בעדים, יצתה בת קול וכתוב יושר דברי אמת', על פי שנים עדים יקום דבר', ע"כ. ואולי נבואת משה רבינו ע"ה שאני. ועוד י"ל, דקודם מתן תורה שאני, דרק ממתן תורה ואילך הוא דכתיב על פי שנים עדים יקום דבר', משא"כ בהך דמצרי דהיה קודם מתן תורה, לכן קודם מתן תורה שפיר היו רשאיין לדון דינין שבלב עפי' ראיית רוח הקודש וכסברת שלמה. ואע"ג דמשה רבינו ודאי קיים כל התורה עד שלא ניתנה, אבל זה היה רק ממדת חסידות, וא"כ לגבי מדת חסידות שפיר מהני ראיית רוח הקודש.

ועוד י"ל, דהא דאסור לדון דינין שבלב על פי רוח הקודש, הוא רק בישראל דכתיב 'על פי שנים עדים יקום דבר', משא"כ בן נח דנהרג בעד אחד (ע' סנהדרין נז:), ויש לומר דעדות של עד אחד חשוב רק הוכחה ואין לו תורת עדות, מדאינו נאמן בישראל רק לשבועה, אבל לא לממון ולעונשין. וא"כ כיון שהוכחה מועלת בבן נח, לכן שפיר מועלת גם כן ראיית רוח הקודש דנבואה דהיא ברורה ועדיפא ודאי מהוכחת עד אחד.

ועוד י"ל, דהנה בסוטה (דף מו:): אמרו גבי אלישע שקילל הנערים: ויפן אחרי ויראם ויקללם בשם ה', מה ראה כו', ראה שאין בהן לחלוחית של מצוה, ודילמא בזרעיהו ניהוי, אמר ר' אליעזר לא בס ולא בזרעם עד סוף כל הדורות, ע"כ. וצ"ע ג"כ דאיך היה רשאי לסמוך על זה להורגם, הא אמרינן (ברכות י.) גבי חזקיהו המלך שלא נשא אשה כיון דראה ברוח הקודש שיצאו ממנו בנין דלא מעלו, ואמר לו ישעיהו: 'בהדי כבשי דרחמנא למה לך (מה לך לעסוק בדברי נסתרות של הקב"ה), מאי דמפקדת - איבעי לך למעבד (מה שהצטיית בו, אתה חייב לקיימו), ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד'.

וי"ל דשאני התם דלא הרגם בידים רק קיללם בשם ה', וזה איננו פעולה טבעית, רק פעולה אלקית, ולא חשיב שפיכות דמים, ונקרא רק עונש שהצדיק מעניש לאדם, כדאמרו בברכות (דף ז:): ההוא מינא דהוה בשבבותיה (-בשכנותו) דרבי יהושע בן לוי, הוה קא מצער ליה טובא בקראי (- היה מצער הרבה את רבי יהושע בן לוי בשאלות מפסוקים שמוכח מהם כביכול כדעת הצדוקים). יומא חד שקל תרנגולא

ואוקמיה בין כרעיה דערסא ועיין ביה, סבר כי מטא ההיא שעתא אלטייה (-נטל ר' יהושע בן לוי תרנגול, והעמידו בין רגלי המיטה, והביט עליו, כי סבר שיוכל להבחין על פי הסימנים בתרנגול מהי השעה שהקב"ה כועס, ואז יוכל לקלל אותו). כי מטא ההיא שעתא ני"ם. אמר: שמע מיניה לאו אורח ארעא למעבד הכי (-אינו ראוי לעשות כן), 'ורחמינו על כל מעשיו' כתיב, וכתב: 'גם ענוש לצדיק לא טוב', ע"כ. וא"כ הכי נמי מה שקיללם חשוב רק עונש שהענישם, וע"כ לענין זה שפיר היה מותר לסמוך על ראיית קדשו שראה שלא יצא מהם זרע טוב.

ועוד י"ל, דכיון דלא עשה פעולה טבעית רק פעולה אלקית, לכן לענין פעולה אלקית, שפיר רשאי לסמוך על הענין האלקי שלו שרואה בו שלא יצא מהם זרע טוב, ואינו דומה להך דברכות גבי חזקיהו דציוותה תורה לקיים פרו ורבו במעשה טבעית, ולכן לא יועיל לפטור בזה ראיית רוח"ק ודו"ק. ולפ"ז י"ל גם בנד"ד למ"ד במדרש דמשה רבינו הרג את המצרי בשם המפורש, א"כ ג"כ שפיר היה רשאי לסמוך על ראיית רוח קדשו, וכמובן. (בית האוצר מערכת א-ב כלל א' אות ג).

לע"נ הג"ד נתן נטע ב"ר אשר נטקין זצ"ל י"א צ"ב ט"ו טבת

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף ויאמר אל עמו וגו'. ברש"י: רב ושמואל חד אמר חדש ממש, וחד אמר שנתחדשו גזירותיו. ויש לדקדק לפי דברי התוס' (גיטין טו. ד"ה או דקאמר) דדבר שיכולים לפרשו כפשוטו, לא שייך למיבעי אולי הוא באופן אחר, דא"כ מאי פליגי רב ושמואל, ומאי דוחקיה דמאן דאמר שנתחדשו גזירותיו, מאחר שיכולים לפרש שהיה חדש ממש כפשוטו.

ויש לומר, דהנה צריך להבין אומר ו'ויאמר אל עמו', הלא דבר המלך צריך להיות תחילה לפני יודעי דת ודון היושבים לפניו ראשונה במלכות. אמנם יש לומר דחדא מתורצת בחברתה, דיש לומר דלרב ושמואל הוקשה כל הני קושיות, ועל זה תירצו חד אמר חדש ממש, וחד אמר שנתחדשו גזירותיו,

דהנה אנחנו רואים בזמנינו דבכל עת צרה כללית רח"ל, קמים אנשי רשע להבעיר כעס ההמון על הממשלה ששולטת אז, שאך היא החייבת בצרת המדינה, ובאמת עיקר כונתם הוא כדי שעיד"ז יסברו ההמון שלטובתם הם מתכוונים, ויושיבו בראש על מקום המושלים הקודמים אשר יורידום בחזקת ההמון. ובפרט אם מת המושל הקדום, ויוצאי חלציו ירצו לירש כסאו, כיון שהמושל מת, ואינו יכול להכזיבם על פניהם, יחפאו עליו שקרים שלא יעלו אפילו על שכל אנושי לחשוב כזאת, וההמון הנלבב בכח דברי חלקקות של הנואם, לא יתן דעתו לבקר אם צדקו דבריו.

כה היה גורל עם בני ישראל אחר מיתת יוסף, שכיזוע יוסף עלה משפל המדריגה עבד ואסיר עלה להיות מושל ארץ, והכריח להאזרחים למול עצמן, ולמכור כל אשר להם גם בתיהם ונחלתם, עד שגם גופם קנה להיותם עבדים לפרעה, ועשה אותם גרים בהעתיקים מקצה הארץ לקצוהו. ואף כי אז הכירו שטוב גלם בזה, אכן בשכבר

מוסרי הג"ר אלחנן יוסף הרצמאן זצ"ל

'מבטיח אני להעושים לטובת נשמת' אלחנן יוסף בן שמואל וצפוריה; להתפלל בעדם שיהיה נפקד בכל מה שצריך במהרה דידן'

סיפר לי פעם הרבי מוויזניץ רבי חיים מאיר הגר (שליט"א) [זצ"ל], על אחד מגדולי האדמו"רים שהיה מתפלל בהתלהבות, וצרה עינו של השטן בו ובתפלתו, והיה משתדל להכשילו ולצנן את התלהבותו, היה בא אליו בשעת תפלתו, ביחוד בשעת תפלת נשמת, והיה מונה לפניו את החטאים שעבר עליהם, וכך היה אומר לו: 'מונין לך ההעזה הזאת לעמוד כך על עמדך ולהרעיש עולמות בתפלתך, הרי רק אתמול עברת על עבירה פלונית', ובדרך זו היה מבקש להביא את הצדיק לכלל חלישות הדעת ולבטלו מתפלתו. אבל הצדיק לא נתפעל מדברי השטן, והיה עונה לו במחשבתו באמצע תפלת נשמת: 'לא יעזור לך דבר, אמנם אתמול חטאתי, ויתכן שגם מחר חלילה אחטא, אבל עכשיו אני עומד באמצע תפלת נשמת, מהר הסתלק ממני'. - הכלל, דאל לו לאדם להרפות ממעשים טובים בגלל זה שהוא נכשל מקודם במעשה רע, כי האדם נברא בשני יצרים, יצר הטוב ויצר הרע, ועיקר עבודתו בעולמו הוא להגביר את היצר הטוב על הרע, ועל כל פנים בל יחליש את היצר הטוב בפני הרע.

הרה"ק בעל אוהב ישראל מאמטא זי"ע אמר:

כל מי שידליק נר לעילוי נשמתו - ר' אברהם יהושע העשיל ב"ר שמואל - אעשה לו טובה. (אוצר ישראל).

הימים כאשר כבר נשכח צרת הרעב, זכרו רק שלפני שנים היו בעלי בתים עשירים, איש איש בביתו ושדהו אחוזתו מנחלת אבותיו, ועתה הינם בגלות, וכל כלי כספו וזהבו בהמותיו נתונים ברשות המלך, ואף כי בחיי יוסף לא דברו מאומה מיראתם אותו ויראת מות, כמו שאמר להם פרעה 'אשר יאמר לכם תעשו', ופירש': 'הרי גזר על התבואה והרקובה, מה אם יגזור עלינו ונמות'. אך במות יוסף, עשו התקוממות נגד מנשה בנו שלא ירש כסא מלכותו.

והנה בעבור הרינה במחנה, אז פרעה ושרי המלוכה כל אחד הטיל האשמה על חבירו, פרעה אמר שאך השרים חייבים בדבר, שחיבבו לפניו את יוסף עד שנעשו שתדלנים עבורו. והשרים אמרו שפרעה הוא החייב, שע"י חלומו נתעלה יוסף לגדולה זו.

ותוצאת הדבר היתה שעמד מושל חדש מצרי אשר לא ידע את יוסף, ופליגי בזה רב ושמואל, חד אמר חדש ממש, וחד אמר שנתחדשו גזירותיו, פירוש שלא זה בלבד שעמד מלך חדש, אלא גם נתחדשו גזירותיו, דעד עתה המלך היה מתייעץ בכל דבר עם שרי המלוכה כמנהג המלכים, אבל מלך החדש לא היו גזירותיו על דרך ממשלת היחיד כאשר עד הנה, אלא התנהג במנהג 'ממשלת העם' הנקרא 'ריפובליק', ועל כן היו כל דבריו כדרך ממשלת העם שצריך לעשות 'משאל עם', וזהו שאמר הכתוב 'ויאמר אל עמו דוקא', הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו' היינו ע"י שמוצצים לשד עמינו, וכל המסחר לקחו בידם, מוזילים שער תוצרת הארץ, ומייקרים שער סחורת חוץ לארץ מה שמביאים הם, כטענת האנטישמים בכל עת.

אך היות שממשלת העם צריך להיות הצדק והיושר בהנהגתה, ולא יאות לגזור גזירות מעיקים בפומבי, לכן אמר 'הבה נתחכמה לו פן ירבה', היינו לעשות גדרים שלא יתרבה טובת עם אחד על חשבון חבירו, אלא כל עם ועם ישיג חלק המגיעו לפי ערך אנשיו בבתי ספר ובמסחר, שזה יושר של ממשלת העם. ועוד חידש להם 'והיה', שמחה יגיע לנו 'כי תקראנה מלחמה', כי אז נאמר 'ונוסף גם הוא על שונאינו' שהם מרגלים, ועיד'ז 'ועלה מן הארץ', נפטר מהם. ותהי התחלתם 'וישימו עליו שרי מסיים' היינו שהסוחרים בני ישראל ישלמו כל המס, כי האיכר העני המצרי אין לו ממה לשלם, ועיד'ז 'יוגדל התרעומות בבני', וזהו שאמר 'למען ענותו בסבלותם', שלא לבד להעיקים בנטילת המס היתה כונתם, אך גם שלא יוכלו לסבול חוק משונה ומעיק כזה, ועיד'ז 'יתקוממו כנגד הממשלה, ואז יהיה להמצרים במה להצטדק כשיעשו להם רעה, כי יאמרו 'זיבן ערי מסכנות לפרעה', שהם רוצים לבסס ולהעמיד חזרה ממשלת היחיד, והם שונאי חרות העם.

לזכות פ.ב.פ.ה. להצלה בכ"ע

יעקב ובניו ירדו מצרים. אל ארץ של אמונות כוזבות של פרעה 'כי לי יאורי ואני עשיתיני', 'כי אני הוא אדון העולם ואני בראתי את עצמי ואת נילוס',

ארץ אשר לחרטומים ולמכשפים ישמעו, ונמשכו אחרי תהו והבלים ונטשו כל דרכי האמת, יעקב ובניו ירדו מצרים למען הודיעם שיש אלוה אחד לכל העולם כולו, ולו ראוי לעבוד.

הקב"ה בחר ביעקב ובניו להיות אור לגויים, ונושאי דגל תיקון העולם במלכות שדי. גם בהיותם בארץ אויביהם ונתונים שם ללעג ולקלס, היו רבים משוביהם מושפעים מרוח היהדות ומצאו את עצמם מעבר לגבול הכרתם.

לא כדורות הראשונים שהיו קודם מעמד הר סיני, הם הדורות שלאחריו, אין באחרונים מדור המבול אשר 'ותשחת הארץ כי מלאה הארץ חמס', אין בתוכם מדור ההפלה אשר אמרו 'הבה נבנה לנו עיר ומגדל וראשו בשמים', ואין בהם כאנשי סדום ועמורה אשר בבואם שני המלאכים סדומה ויסורו אל לוט, נסבו כל אנשי העיר על הבית מנער ועד זקן ויקראו אל לוט ויאמרו לו איה האנשים אשר באו אליך הלילה הוציאם אלינו ונדעה אותם. ולא נמצא עכשיו איש שיתגאה ויאמר 'אני אדון העולם אני בראתי את עצמי ואת נילוס'. כי לאחר שקבלו ישראל את התורה, הם בבחינת נר אלקים מתהלך בקרב הארץ.

לזכות פ.ב.פ.ה. להצלה בכ"ע

דין וחשבון. "א מסעות צריך האדם לעבור עד שיבוא למקום מנוחתו: (א) מבית לקברו, ואז קנאתו גדולה שמוליכין אותו מהעולם למקום צר וחושך. (ב) מקבר לגיהנם. (ג) מגיהנם לגן עדן. (ד) מגן עדן לז' רקיעים. (יא) משם לגן עדן העליון, ובכל מקום צריך לתת דין וחשבון, ובכל פעם שעולה למעלה, צריך לעבור דרך הר דינון לשרוף וזהמתו שנשאר קצת, שהנהר דינון הוא נהר של אש, כיון שעולה עוד למעלה, צריך טיהור של אש.

ולפני מותו עובר עוד דינים, תיכף קודם מיתתו באים ג' מלאכים, אחד חושב כל הרגעים שהיה בעולם ונוטל חשבון על כל מה שעשה, והשני חושב העבירות שעשה, והשלישי שלמד עמו תורה בבטן אמו בא לראות איה תורתו אם היא שלמה. אח"כ אחר המיתה כשמוליכים אותו לקבר, מכריזים 'זי לפלוני דמריד במלכא קדישא', ונידון שם. כשמכניסים אותו לקבר נידון למעלה מה יהיה בו. אח"כ חיבוט הקבר והוא על מה שנהנה מעוה"ז שלא במצוה. אח"כ דינא שהתולעים אוכלים אותו ונפשו עליו תאבל. אח"כ כף הקלע שזורקים אותו ממקום למקום וכלבים אוכלים אותו, ואח"כ הגיהנם. וכך הסדר: עד הגיהנום דנים את הגוף, ובגיהנום דנים את הנפש, וזה חוץ מגלגולים שצריכים לעבור. והעבירות שעשה בעוה"ז, הם שמיסרים אותו בעוה"ב, ותשובה ותפילה וצדקה מעבירין את רוע הגזירה.

ואם תאמר עם הארץ שאינו יודע בכל אלה כיצד יעשה, אלא הרי הוא קרבן לה' כשור או שה או עז או תור ובן יונה, ומיכאל הכהן גדול מקריבו לפני ה', ומיכאל מכוון בשם ה' בצאת נשמתו שתצא בלב אחד. (שו"ת סי' ל"ז).

מאמר מספר צפנת פענח להרה"ק מופת הדור רבי אליהו גריידיץ זי"ע שכתב דמסוגל מאמר זה להינצל מאויבים

וז"ל: וכפי הזריעה (-לכוין בתפילה הכוונות שכתוב במאמר זה) יש לילך בטח שכן יהיה בעזרת השי"ת הצמיחה מזוה. ואולי יהיה סיעתא דשמיא שיהיה עוד הרבה תועלת יותר ממה שאני משער, ויקיים בזה כעין מה דכתיב 'זירע יצחק בארץ ההוא וימצא בשנה ההוא מאה שערים ויברכהו ה'.

[אות י"ד]: אבל מה שנראה, די ש להוכיח מלשון המאמר של רבה בר בר חנה, כיון די ש לנו נוסח של רבה בר בר חנה [אהיה אשר אהיה יה ה' צבאות אמן אמן סלה', דזה ג' תפילות: (א) 'אהיה אשר אהיה' - שינצל כשעדיין נמצא תחת רשות הרשע. (ב) 'יה' - שיצא מתחת רשותו. (ג) 'ה צבאות' - מפלת השונא], לכן יכול לומר כך: **האדם פלוני** [ואם הם רבים יאמר: **האנשים פלוני ופלוני**] **מתחכמים לקפחני, תצילני ותבטלני** [אם הם רבים יאמר: **תבטלם**], **אתה, אהיה אשר אהיה** [ויכוון שלא יוכלו להרע לי בזו הרגע], **יה** [יכוין להרחיקם ממני, או להזמין לי מקום שאתרחק מהם. או בקיצור: שאהיה נפדה ממצצאות ביאתו עוד עלי], **ה' צבאות** [יכוין שאם יש אפשרות באיזה פנים להשונא להרע לי, תהרגו], **אמן אמן סלה.**

ויש לומר זה בכל לשון שירצה, רק השמות יאמרו כמו שהן לפנינו. וההיתר לזה [לקלל עם השמות אלו], הוא מהגמ' מכות (דף יא.), דאמרו שם: אמר רב יהודה אמר רב, קללת חכם אפי' בחנם היא באה. מנלן? מאחיתופל, שבשעה שזכרה דוד שיתין קפא תהומא, בעא למישטפא לעלמא (-בשעה שזכרה דוד יסודות לביהמ"ק, צפו מי התהום ועמדו להציף העולם), אמר, מהו לכתוב שם אחספא ומישדא בתהומא דליקו אדוכתי? (-אם מותר לכתוב שם ה' על חרס, ולזרקו בתהום, והחרס יתום את המקום שממנו צפים ועולים מי התהום). ליכא דאמר ליה מידי, אמר דוד: כל היודע דבר זה ואינו אומר - יחנק בגרונו. נשא אחיתופל ק"ו בעצמו, אמר: ומה לעשות שלום בין איש לאשתו, אמרה התורה: שמי (-שמו של הקב"ה) שנכתב בקדושה, ימחה על המים, לכל העולם כולו לא כל שכן, א"ל: שרי; כתב שם אחספא שדי אתהומא, נחת וקם אדוכתי; ואפ"ה כתיב: 'ואחיתופל ראה כי לא נעשתה עצתו ויחבוש את החמור ויקם וילך אל ביתו אל עירו ויצא אל ביתו ויחנק'. א"ר אבהו: קללת חכם אפילו על תנאי היא באה. מנלן? מעלי, [כשהפציר בשמואל לומר לו מה אמר לו ה', ושמואל היה ירא לומר לו שנגזר עליו בגלל חטאי בניו שימותו כל זרעו בני שמונה עשרה שנה]. דקאמר ליה עלי לשמואל: 'כה יעשה לך אלהים וכה יוסף [כמו שנעשה לי, שלא הלכו בני בדרכי], אם תכחד ממני דבר', ואע"ג דכתיב: 'ויגד לו שמואל את כל הדברים ולא כחד ממנו', אפ"ה כתיב: 'ולא הלכו בניו בדרכיו', ע"כ.

וקשה דאיך עברו [דוד המלך, ועלי] על איסור תורה לקלל. אך כיון באחיתופל היה במשמעות שאם יאמר [דמותו למחוק] השם, לא יחנק, ובשמואל [שאמר לו עלי] דאם לא יכחד לא יבוא הרעה, שוב שרי. וחזינו יותר, שגם שלא נזכר בדבריו [בפירוש שמקלל רק בתנאי, אלא שאמר כן רק] ברמז, אבל כיון שידענו שכוונתו שאם לא יהיה כן לא יבא הקללה, ג"כ שרי. [המשך בשבוע הבא].